

Vervolg onderzoek op opdracht 'Kansen en knelpunten natuurinclusieve landbouw' in het onderzoekstraject van SIA. Dit onderzoek is het begin van een tweejarig onderzoekstraject. Ook van het regieorgaan SIA, vanuit het lectoraat van de HAS "Verdienvermogen Natuurinclusieve Landbouw"

De gemeente Altena is een uitermate geschikt gebied voor landbouw. Met de goede kleigronden die geschikt zijn voor akkerbouw en de groeizame weilanden die geschikt zijn voor de melkveehouderij is een groot gedeelte van het landschap agrarisch ingericht. Echter is er momenteel een transitie gaande in de agrarische sector. Het realisatieplan 'Op weg met nieuw perspectief' van het ministerie van LNV beschrijft dat Nederland in 2030 koploper moet zijn op het gebied van toekomstbestendige landbouw. Dat betekent onder meer het centraal stellen van duurzaam bodembeheer, vermindering van het gebruik van grondstoffen en het sluiten van stofstromen (kringlopen) op een zo klein mogelijke schaal. Ook thema's als biodiversiteit, waardering en een gezond verdienmodel voor de boer krijgen aandacht in deze visie (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019). Mede vanwege deze ontwikkelingen hebben een aantal belanghebbende partijen (gebiedspartijen) in de gemeente Altena besloten om de agrariërs op korte termijn te gaan ondersteunen. Dit omdat deze partijen verantwoordelijk zijn voor de gebiedsinrichting en hebben aangegeven samen met de agrariërs in Altena een gezond ondernemersklimaat te willen realiseren. Deze ondersteuning is in de vorm van een gebiedssamenwerking tussen de gebiedspartijen uitgewerkt om de toekomstige uitdagingen voor de agrarische sector in Altena aan te pakken. Dit door de agrariërs te voorzien in kennis en middelen, te ondersteunen in subsidieaanvragen, het beschikbaar stellen van gronden en samen het gesprek aan te gaan over de toekomstige inrichting van het landschap.

In dit onderzoeksrapport wordt ingegaan op een samenwerkingsvorm tussen een aantal gebiedspartijen in Altena. De probleemstelling die aangedragen werd vanuit de gebiedspartijen is om te komen tot een gezamenlijke aanpak van natuurinclusieve landbouw en een gestructureerde samenwerking. Belangrijk daarin is een gezamenlijk doel ter bevordering van een vitaal Altena. Het doel van dit project is het opzetten van een gebiedssamenwerking die de verschillende rollen van de partijen duidelijk maakt en de ontwikkelingen rondom natuurinclusieve landbouw bevordert. Dit om tot voldoende draagvlak te komen bij enerzijds de gebiedspartijen en anderzijds de agrarische ondernemers in Altena. Dit is belangrijk zodat er een breed gedragen aanpak komt. Om tot dit uiteindelijke doel te komen is er een hoofdvraag opgesteld, namelijk: "Hoe kan er meer gezamenlijkheid komen in de aanpak van partijen om natuurinclusieve landbouw te realiseren in Altena?".

Om een antwoord op de hoofdvraag te krijgen heeft er kwalitatief onderzoek plaatsgevonden. Dit is gedaan door uit te zoeken welk onderzoek er gedaan moest worden (interviews, enquêtes, etc.). Vervolgens is hier invulling aan gegeven a.d.h.v. diepte-interviews met de drie onderzoeksgroepen: elf gebiedspartijen, tien verschillende agrarische ondernemers en vijf externe samenwerkingen. Bij deze interviews is er gebruik gemaakt van een opgestelde vragenlijst (voor elke doelgroep een andere vraagstelling), de resultaten hiervan zijn teruggekoppeld in de verschillende gebiedssessies.

A.d.h.v. de afgenomen interviews onder de verschillende onderzoeksgroepen is er een SWOT-analyse opgesteld. Voor deze systematiek is gekozen omdat het overzichtelijk weergeeft waar de kansen, knelpunten, sterktes en zwaktes liggen. Deze resultaten uit deze SWOT-analyses hebben geleid tot een aanbevolen organisatiestructuur en drie alternatieve organisatiestructuren voor de samenwerking binnen Altena. Dit is onderbouwd en onderzocht doormiddel van fieldresearch en literatuurstudies.

De acties op korte en lange termijn en wie of wat daarvoor nodig zijn, is beschreven in de handleiding "samenwerking voor natuurinclusieve landbouw in Altena". Dit is belangrijk omdat het dan inzichtelijk wordt wat eenieder kan en moet doen voor een goed functionerende samenwerking. De aanbevolen organisatiestructuur die daarbij hoort "Sterk Altena" is ook verwerkt in een poster.

Uit dit onderzoek is dus gebleken dat het merendeel van de gebiedspartijen actief samen willen werken op korte termijn en dat de agrariërs uit het gebied open staan voor natuurinclusieve maatregelen op hun bedrijf. Hierbij is het belangrijk dat er beschikbaarheid komt in (pacht) grond en kennis rondom natuurinclusieve landbouw. Ook bleek dat de structuur waarin dit uitgevoerd wordt laagdrempelig en gelijkwaardig moet zijn. Daarnaast is uit de verschillende gebiedssessies gebleken dat het proces waarin een samenwerking tot stand komt erg belangrijk is. De combinatie tussen netwerk en organisatie zijn hierin essentieel, er moet eerst een connectie ontstaan tussen de gebiedspartijen onderling. Vervolgens kan er vanuit een duidelijke visie waar alle partijen achter staan gewerkt worden naar een gezamenlijke aanpak tot samenwerken. De aanzet tot gezamenlijkheid binnen de aanpak van partijen om natuurinclusieve landbouw te realiseren in Altena kan dus bereikt worden via de aanbevolen organisatiestructuur

“Sterk Altena”, het opstellen van een gezamenlijke visie, het nader tot elkaar komen doormiddel van netwerken en het actief aan de slag gaan met projecten.